

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»

вул. Митрополита Василя Липківського, 36, м. Київ, 03035, тел./факс: (044) 248-25-13

14.09.2016 № 2.1/10-2172

На № _____ від _____

Керівникам вищих навчальних
закладів, які здійснюють підготовку
фахівців за освітньо-кваліфікаційним
рівнем молодшого спеціаліста

Про особливості
викладання української мови
і літератури у 2016/2017н.р.

На численні звернення викладачів філологічних дисциплін вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації щодо викладання у 2016/2017 н.р. української мови і літератури направляємо методичні рекомендації, які розроблені Всеукраїнською Спілкою голів обласних методичних об'єднань викладачів української мови та літератури ВНЗ I-II р.а., враховуючи зміни у змісті цих предметів, які запроваджуються у старшій школі у 2016/2017 н.р.

В.о.директора

Ю.І.Завалевський

Котоловець Л.О.
248-21-69

Міністерство освіти і науки України
Інститут модернізації змісту освіти
Всеукраїнська спілка голів обласних методичних об'єднань викладачів
української мови та літератури ВНЗ I-II рівнів акредитації

Схвалено на засіданні Всеукраїнської
спілки голів обласних методичних
об'єднань викладачів української
мови та літератури ВНЗ I-II рівнів
акредитації
Протокол №1 від 29.08.2016 р.

Методичні рекомендації
щодо викладання української мови та літератури
у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації
у 2016-2017 навчальному році

Укладачі:

Антонюк Т. М., викладач-методист
ДВНЗ «Чернівецький індустріальний
коледж», Ковалевська Л.Б., викладач
Київського технікуму електронних приладів,
голова міського методичного об'єднання,
Кабаненко А.М., викладач-методист
Київського радіомеханічного коледжу НАУ,
Ілючек С. І., викладач-методист
Кіровоградського машинобудівного
коледжу КНТУ, Бойчук Т. В., викладач
Технічного коледжу Тернопільського
національного університету,
Галаган О. В., викладач-методист
ДВНЗ «Дніпропетровський транспортно-
економічний коледж», Долинська Л. М.,
викладач Мукачівського кооперативного
торговельно-економічного коледжу

**Методичні рекомендації щодо викладання української мови
та літератури у ВНЗ I-II рівнів акредитації
у 2016-2017 навчальному році**

Зважаючи на те, що вивчення української мови у ВНЗ I-II рівнів акредитації має бути спрямоване на підвищення рівня грамотності студентів, удосконалення культури мовлення майбутніх фахівців, формування мовних і мовленнєвих компетентностей, активної громадянської позиції, розвиток особистості, її пізнавальних і творчих здібностей, кращих людських якостей, стимулювання ініціативності, здатності особи аналізувати свої дії, приймати самостійні рішення, пояснюємо:

Вивчення української мови у ВНЗ I-II рівнів акредитації здійснюватиметься за програмою: Українська мова. Навчальна програма для вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації, які здійснюють підготовку молодших спеціалістів на основі базової загальної середньої освіти /Укладачі Антонюк Т. М., Ковалевська Л. Б., Кабаненко А. М. – К., 2013, схваленою комісією з української мови Науково-методичної Ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України (витяг з протоколу № 3 від 18.06.2013 р.) та Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України (лист № 14.1/10-2425 від 10.07.2013 р.). Програма розміщена на офіційному сайті ІМЗО.

Особливості вивчення української мови та літератури у 2016/2017 н.р. у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації пов'язані зі змінами, внесеними до навчальних програм старшої школи, які затверджені Наказом Міністерства освіти і науки України від 14.07.2016 № 826 «Про затвердження навчальних програм для 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів».

У зв'язку із корегуванням навчальних програм старшої школи вищим навчальним закладам I-II рівнів акредитації рекомендуємо внести зміни до робочих навчальних програм із української мови та літератури. Пріоритетним напрямком при викладанні філологічних дисциплін у 2016-2017 році є виховання національно свідомого громадянина. Тому навчальні програми ВНЗ I-II рівнів акредитації особливо орієнтовані на національно-патріотичне виховання молоді.

Українська мова є державною мовою України. Це передбачає її пріоритетне використання в усіх сферах суспільного життя.

Відповідно до Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, з урахуванням Загальноєвропейських рекомендацій до мовної освіти, завданнями освітньої галузі у ВНЗ I-II рівнів акредитації є подальший розвиток базових лексичних, граматичних, культуромовних, стилістичних, орфоепічних, правописних умінь і навичок на основі узагальнення й поглиблення знань студентів про мову як суспільне явище, вироблення комунікативних умінь і навичок ефективного спілкування в різних життєвих ситуаціях.

Навчальні завдання курсу «Українська мова»:

- виховання у студентів почуття національної свідомості, що значною мірою сприяє підвищенню мотивації вивчення української мови;
- формування комунікативної, мовної, мовленнєвої, предметної, прагматичної, соціокультурної компетентностей студентів на основі свідомого опанування мовної й мовленнєвої теорії;

- корекція орфографічної та пунктуаційної грамотності студентів. Отже, у процесі навчання української мови необхідно розв'язати важливі загальноосвітні, виховні та практичні завдання, а саме:

- підготувати студентів до використання мовних ресурсів в усіх ланках виробничої та невиробничої сфери;
- сформувати в них уміння й навички доцільного використання мовних засобів у різних життєвих ситуаціях із дотриманням українського мовленнєвого етикету;
- виховувати у студентів шанобливе ставлення до української мови як державної;
- створити умови для свідомого опанування студентами міцних знань про українську мову (її лексичний склад, граматичну будову, текстотвірчі ресурси як основи для формування мовних та мовленнєвих умінь і навичок);
- виробити у студентів потребу в постійному вдосконаленні рівня знань, культури мовлення.

Крім того, вивчення української мови сприяє розв'язанню й загальнопедагогічних завдань, найважливішими серед них є:

- інтелектуальний і соціокультурний розвиток студентів;
- розвиток логічного й образного мислення;
- формування у студентів умінь самостійно підвищувати рівень знань із предмета й удосконалювати культуру мовлення.

До змісту робочої навчальної програми з «Української мови» вищого навчального закладу I-II рівнів акредитації, який здійснює підготовку молодших спеціалістів на основі базової загальної середньої освіти, рекомендуємо внести такі зміни:

тему 1. «Вступ» доповнити підрозділом: «Українська мова серед інших європейських мов».

Вилучити з Програми теми: «Ділові папери», «Загальні вимоги до складання документів», «Документація щодо особового складу», «Автобіографія», «Заява» (2 год.);

«Ділові папери», «Обліково-фінансові документи», «Розписка», «Доручення» (2 год.).

Складання цих документів передбачено під час вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» після вивчення предмету «Українська мова».

З метою формування у студентів правописних умінь **рекомендуємо ввести такі теми:**

«Особливості відмінкових закінчень іменників II відміни чоловічого роду у родовому відмінку»,

«Особливості творення ступенів порівняння прикметників. Складні випадки написання, відмінювання українських прізвищ, імен, імен по батькові»,

«Особливості відмінювання числівників. Узгодження числівників з іменниками» (2 год.).

До переліку основної рекомендованої літератури додати: навчальний посібник для студентів ВНЗ I-II рівнів акредитації «Українська мова»

авторів: Т. М. Антонюк, О. С. Стрижаковська, Л. М. Авдіковська. – Чернівці: ДрукАрт, 2014.

Форми і методи викладання предмету обирають викладачі, але **звертаємо увагу викладачів** на організацію навчально-виховного процесу на засадах компетентнісного підходу для формування **особистості** компетентного фахівця, який вільно володіє мовою в усіх сферах суспільної діяльності, на впровадження методів, які стимулюють активну пізнавальну, мисленнєву, мовленнєву, пошукову, творчу діяльність студентів.

Вивчення **української літератури у ВНЗ I-II рівнів акредитації** здійснюватиметься за програмою: Українська література. Навчальна програма для вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації, які здійснюють підготовку молодших спеціалістів на основі базової загальної середньої освіти /Уклад. Антонюк Т. М., Ковалевська Л. Б., Кабаненко А. М. – К., 2013, схваленою комісією з української літератури Науково-методичної Ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України (витяг з протоколу № 3 від 21.06.2013 р.) та Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України (лист № 14.1/10-2425 від 10.07.2013 р.). Програма розміщена на офіційному сайті ІМЗО.

При викладанні української літератури у ВНЗ I-II рівнів акредитації слід особливу увагу звернути на національно-патріотичне виховання студентської молоді.

Предмет «Українська література» у ВНЗ I-II рівнів акредитації має особливе значення, адже він засобами мистецтва слова допомагає формувати, збагачувати внутрішній світ студентів, позитивно впливати на формування її самосвідомості, спрямовувати морально-етичний потенціал, розвивати інтелектуальні, творчі здібності, естетичні смаки. Усе це допомагає повноцінній самореалізації особистості в дорослому житті.

Метою вивчення української літератури є:

- виховання національно свідомого громадянина України;
- підвищення загальної освіченості молодого громадянина України, досягнення належного рівня сформованості вміння прилучатися через художню літературу до фундаментальних цінностей, культури, розширення культурно-пізнавальних інтересів школярів;
- сприяння всебічному розвитку, духовному збагаченню, активному становленню й самореалізації особистості в сучасному світі;
- формування та ствердження гуманістичного світогляду особистості, національних і загальнолюдських цінностей.

Ця мета реалізується через такі конкретні завдання вивчення української літератури:

1. Зацікавлення студентів художнім твором як явищем мистецтва слова, специфічним «інструментом» пізнання світу і себе в ньому.
2. Підняття загальної освіченості студентів, ознайомлення з найвизначнішими й найпоказовішими взірцями української народної творчості та художньої літератури.
3. Формування читацької культури студентів, розвиток естетичного смаку, вміння розрізняти явища справжньої класичної та «масової» культури.

4. Формування стійкого інтересу до української літератури як вагомого духовного спадку народу, повноцінного оригінального мистецтва, виховання палкого шанувальника української книги.

5. Формування гуманістичного світогляду, духовно багаті особистості, з високими загальнолюдськими морально-етичними орієнтирами.

6. Сприяння національному самоусвідомленню та стійкому відчуттю приналежності до європейської спільноти.

7. Вивчення української літератури в національному та світовому культурологічному контекстах, у міжпредметних зв'язках.

8. Розвиток творчих і комунікативних здібностей студентів, їхнього самостійного і критичного мислення, культури полеміки, уміння аргументовано доводити власну думку.

9. Вироблення вміння компетентно і цілеспрямовано орієнтуватися в інформаційно-комунікативному сучасному просторі, застосовувати здобуті на заняттях літератури знання, практичні навички у житті.

10. Розвиток навичок самоосвіти, бажання і спроможності вчитися протягом життя.

Вивчення української літератури забезпечує реалізацію ключових компетентностей, які сприяють розвитку особистості та її повноцінній самореалізації в сучасному житті :

— соціальні компетентності (активна участь у суспільному житті; здатність знайти, зберегти і розвинути себе як особистість; розвиток комунікативних якостей; здатність розв'язувати проблеми; формування світоглядних і загальнолюдських ціннісних орієнтирів);

— мотиваційні компетентності (розвиток творчих здібностей, здатності до навчання, самостійності мислення);

— функціональні компетентності (естетичні, культурологічні, мовні, комунікативні (вміння оперувати набутими знаннями, сформованими навичками, використовувати їх у практичному житті).

До змісту робочих навчальних програм з «Української літератури» рекомендуємо внести такі зміни:

Вилучити з програми тему: «Українська «хімерна проза» ХХ ст.» (2 год.).

Додати тему: «Література рідного краю» (2 год.)

Ввести поняття: «психологічна новела».

До переліку основної рекомендованої літератури додати:

навчальний посібник для студентів ВНЗ I-II рівнів акредитації «Українська література» авторів Т. М. Антонюк, Л. М. Борис, О. П. Швець – Чернівці: ДрукАрт, 2015.

Дозволяється використовувати підручники з відповідним грифом Міністерства освіти і науки України, що видані у попередні роки.

Щодо додаткової навчально-методичної літератури, то викладач вільний у її виборі й може застосовувати таку, що найкраще реалізовує його методику навчання.

Голова Спілки

Антонюк Т.М.